

System PESEL wczoraj i dziś

5 stycznia 2010

Historia systemu PESEL sięga lat 70-tych. Poprzednikiem dzisiejszego PESEL był system MAGISTER, opracowany w latach 1973-1974 przez zespół złożony z pracowników MSW i ZETO ZOWAR. Znajdowały się w nim informacje o wszystkich Polakach z wyższym wykształceniem – cały przebieg kariery zawodowej i naukowej, a także adres. Oficjalnie system miał służyć do prowadzenia polityki kadrowej, ale używała go Służba Bezpieczeństwa do inwigilacji inteligencji. System liczył 633 tys. zapisów, aktualizowanych informacjami nadsyłanymi z 60 tys. zakładów pracy i wyższych uczelni. Już wówczas planowano utworzenie kolejnych systemów m.in. z danymi o studentach, emerytach i robotnikach.

Rejestr PESEL – Powszechny Elektroniczny System Ewidencji Ludności prowadzony jest od 1979 roku i zawiera „dane osób przebywających stale na terytorium RP, zameldowanych na pobyt stały lub czasowy trwający ponad 3 miesiące, a także osób ubiegających się o wydanie dowodu osobistego lub paszportu, a także osób, dla których odrębne przepisy przewidują potrzebę posiadania numeru PESEL. Są to następujące dane: nazwiska, imiona, data urodzenia, imiona i nazwiska rodowe rodziców, płeć, obywatelstwo, stan cywilny, imię i nazwisko małżonka, adres zameldowania, seria i numer aktualnego i poprzednich dowodów osobistych, datę zgonu i numer aktu zgonu”.

Opracowany w grudniu 2007 r. „Plan naprawczy” dla systemu PESEL2 przewidywał przeniesienie części działań pierwotnie realizowanych w projekcie PESEL2 do projektu pl.ID – czyli wdrożenia elektronicznego dowodu tożsamości. Od chwili objęcia rządów przez PO nie zwoływano już posiedzeń Rady Konsultacyjnej, będącej ciałem doradczym i opiniodawczym Komitetu Sterującego PESEL2. Odtąd też, wszystkie informacje dotyczące projektu stały się niezwykle lakoniczne i ogólnikowe, a prace nad projektem utrzymywano w tajemnicy.

Na stronie CPI czytamy: "Celem strategicznym zrealizowanego Programu PESEL2 'Przebudowa i integracja systemu rejestrów państwowych' było usprawnienie obsługi obywatela i przedsiębiorcy poprzez umożliwienie dostępu do zasobów informacyjnych rejestru PESEL oraz budowa Zintegrowanego Systemu Informatycznego PESEL2 (ZSI PESEL2), jako rejestru referencyjnego dla ewidencji ludności w ramach budowy nowoczesnej infrastruktury informacyjnej państwa. Celem operacyjnym programu było umożliwienie korzystania w trybie on-line z usług dostępu do danych zawartych w rejestrach systemu PESEL."

Warto podkreślić, że w projekcie pl.ID, jako podstawowy cel założono: „Identyfikację, weryfikację i uwierzytelnienie tożsamości obywatela w oparciu o nowy dokument tożsamości w systemach informatycznych jednostek sektora publicznego” (administracja publiczna, ochrona zdrowia itp.) oraz „Integrację rejestrów państwowych mająca zapewnić skuteczny przepływ informacji pomiędzy rejestrami oraz systemami informacyjnymi różnych podmiotów publicznych, a także uspoźnienie danych dotyczących obywatela wraz z informacjami o jego dokumentach, które gromadzone są w rejestrach państwowych (m.in. PESEL, NIP, CEPiK, OEWiUDO, CEWiUP).”

W rzeczywistości jest to kluczowy składnik systemu PESEL2, dotyczy bowiem Rejestru Identyfikacyjnego Obywateli (RIO), stanowiącego centralną bazę danych do wydawania dowodów osobistych i sprawdzania tożsamości wszystkich, dorosłych obywateli Polski.

Elektroniczny dowód osobisty przewidziany w projekcie pl.ID, jest w istocie integralną częścią systemu identyfikacyjnego PESEL2.

Warto zauważyć, że w opracowanym w marcu 2007 roku, przez ekspertów Instytutu Sobieskiego „Raportcie o PESEL2”, zawierającym analizę koncepcji MSWiA zwraca się szczególną uwagę właśnie na Rejestr Identyfikacji Obywateli i

Elektroniczny Dowód Osobisty. W rejestrze byłyby przechowywane tzw. rekordy z danymi osobowymi i identyfikacyjnymi, które w ciągu życia są stałe lub zmieniają się bardzo rzadko. Autorzy raportu zwracali uwagę, iż „w tak ważnej kwestii jak kontrolowany przez Państwo centralny rejestr danych identyfikacyjnych należy precyzyjnie wskazać zakres gromadzonych danych, czego niestety zabrakło w materiałach udostępnionych przez MSWiA.”

Raport Instytutu Sobieskiego dotyczył projektu PESEL2, realizowanego przez rząd PiS. Eksperti Instytutu przestrzegali wówczas, iż „W przypadku wprowadzenia PESEL2 stworzymy techniczną możliwość pełnego profilowania całej populacji! Pamiętajmy, że w bazie PESEL2 mają być również zapisane adresy. Oznacza to, że będzie możliwe spełnienie marzenia każdej totalitarnej władzy o technicznej możliwości regularnej identyfikacji grup podejrzanych ze względu na jakieś kryterium i wskazaniu, gdzie podejrzani mieszkają!” I zadawali pytanie: „Czy w imię oficjalnie deklarowanego, a nie wynikającego z logiki konstrukcji PESEL2, hipotetycznego polepszenia komunikacji obywatela z urzędem społeczeństwo ma zaakceptować stworzenie systemów, które umożliwią taką kontrolę nad sobą samym?”

Sprawa ta ma związek z tzw. obowiązkiem meldunkowym i zastąpienia go rejestracją stałego lub czasowego miejsca zamieszkania. Choć obecny rząd od dawna zapowiada zniesienie tego obowiązku (miało to nastąpić z dn.1.01.2009r.), przygotowana nowelizacja ustawy o ewidencji ludności nadal czeka na uchwalenie. Jej projekt, w drugim etapie, którego realizację przewidziano po 2011 r. przewiduje możliwość funkcjonowania rejestru PESEL w całkowitym oderwaniu od rejestracji miejsca zamieszkania; przy czym dane związane z tożsamością osoby i jej statusem prawno-administracyjnym mają być aktualne i wiarygodne z uwagi na wprowadzoną projektem zasadę zasilania rejestru PESEL bezpośrednio przez organy administracji rejestrujące zdarzenia powodujące wytworzenie

tych danych.

Wypada jedynie żałować, że Instytut nie opracował podobnego raportu i nie dostrzegł żadnego zagrożenia, gdy w listopadzie 2008 roku obecny rząd wydał lakoniczny „komunikat o zakończeniu realizacji projektu PESEL2”. Wśród zrealizowanych usług wymieniono bowiem „weryfikację danych adresowych osób ewidencjonowanych w rejestrze PESEL” – na podstawie danych osoby i wskazanego adresu, usługa pozwala zweryfikować, czy osoba jest zameldowana pod podanym adresem” oraz ”udostępnianie danych adresowych osób ewidencjonowanych w rejestrze PESEL” – po wprowadzeniu danych osoby usługa pozwala uzyskać jej bieżący adres zameldowania”.

Jednocześnie prowadzone są nadal prace nad projektem Elektronicznego Dowodu Osobistego, których harmonogram przewiduje do roku 2010 – „zakończenie przekształcania infrastruktury w gminach oraz zakończenie prac nad uspołnieniem systemów ewidencji PESEL i OEWiUD0”.

Od 2011 roku przewiduje się wydawanie e-dowodów oraz uruchomienie usług uwierzytelniania obywateli. Można się zatem spodziewać, że wkrótce zostaną ogłoszone przetargi na poszczególne komponenty systemów, a przede wszystkim – na obsługę tego gigantycznego przedsięwzięcia. Ponieważ całkowita wartość jednego tylko projektu p.l.ID projektu wynosi 370 mln zł, czyni go niezwykle atrakcyjnym i dochodowym przedsięwzięciem biznesowym.

Źródło: [Asylon](#)